

lighed, men den anden Del af Bygningen, der skal danne det økonomiske Grundlag for vort Hjem, sætter vi mere i. Hvis det sker, tror jeg, at vi har handlet ret og rigtigt ved at vedtage dette.

Det ærede Medlems Betænkelighed gik ud paa, at det vilde ikke blive smukt, hvad vi fik at se i Landskabet af Statshusmandshuse. Heroverfor vil jeg udtale min Anerkendelse af, hvad „Bedre Byggeskik“, og hvad vore Arkitekter har udrettet med Hensyn til at faa smukke Typer frem, og der er heller ingen Tvivl om, at dette indirekte vil paavirke dem, der bygger i Fremtiden. Men jeg vil advare imod en fuldkommen Afgudsdyrkelse med Hensyn til dette Typebyggeri. Det ærede Medlem sammenlignede det med de gamle Bindingsværksbygninger. Det er rigtigt, hvad det ærede Medlem sagde, at de gamle Bindingsværksbygninger er noget af det kønneste, vi har i dansk Landskab; men det ærede Medlem vil give mig Ret i, at det vil næsten være umuligt at finde to gamle Bindingsværksbygninger, der er fuldkommen ens. Det ærede Medlem vil finde, at gennem dem alle gaar der en Respekt, som de gamle Haandværkere havde for visse uskrevne Love med Hensyn til Bygningers Opførelse; men hvert Hus er igen paavirket af selve Byggherrens Ønsker og af, hvad han nu særlig har ønsket at fremhæve i Husets Indretning, dets Beliggenhed og saa fremdeles.

Jeg er nu ikke sikker paa, at det vil blive saa kønt her i Landet, hvis det er dette Typebyggeri alene, vi skal have frem, hvis det bliver en Række Huse, der er ligesom trukket ud af det samme Pennalhus, saa der ikke er Spor af Forskel paa dem. Det er noget, der virker tiltrækkende, at man kan se, at den enkelte Mand har været medbestemmende, og at det ene Hus ikke er nøjagtigt som det andet. Naar det ærede Medlem udtalte en Advarsel imod, at det ikke blev kønt nok, saa vil jeg sige: Lad nu den enkelte Mand og Kvinde, som skal bygge, faa Hovedbestemmelsesretten, og jeg tror ikke, der er nogen som helst Fare i saa Henseende.

Først og fremmest er Tiderne af den Beskaffenhed, at vi gjorde en daarlig Gerning, hvis vi af Hensyn til det kønne Byggeri vilde paalægge disse Mennesker økonomiske Byrder, der er saa store, at det svækker dem, selv om det ikke helt trykker dem til Grunde, paa det Sted, hvor de nødigt skulde svækkes, nemlig med Hensyn til Anskaffelsen af det nødvendige Driftsmateriel, Besætning og Inventar. Hvis det ærede Medlem ser nøje til i de mange

Husmandsbrug, der er oprettet, vil han have bemærket, at Hovedskavanken er ikke, at Husmandsbrugene ikke er smukke nok, men Hovedskavanken er, at i de gode Staldbygninger er der enten for lidt eller for daarlig Besætning. Det er det svage Punkt, og dér skal vi sætte ind, hvis vi ønsker, at Udstykningsbevægelsen i Fremtiden skal virke paa bedst mulig Maade.

Derfor tror jeg ikke, det ærede Medlem har Ret i at advare imod denne Bestemmelse. Jeg tror, som det er sagt, at det vilde have været heldigt, om vi havde gennemført denne Bestemmelse tidligere, men sent er bedre end aldrig, og jeg tror, at Bestemmelsen endnu kan gøre stor Nytte. I hvert Fald ser jeg ingen som helst Fare ved at give de unge Nybyggere Adgang til selv at bestemme; og jeg vil gerne her gentage overfor Spørgsmaalet Arkitekthjælp eller ikke Arkitekthjælp, som har delt Meningerne lidt, at det er aldeles aabenbart efter Lovens Ordlyd — og jeg har heller ikke foreslaaet Ændring dér —, at Arkitekthjælp kan ikke paabydes. Der staar i Lovforslaget, at den Amtskommission, som ønsker Arkitekthjælp, kan tage den, og det gælder særlig ved Afsyning af Bygninger. Det ligger i Sagens Natur, at hvis Nybyggere ønsker Arkitekthjælp, kan de faa den; men det er ikke Meningen, at det skal komme som et Paabud, og hvis noget saadant sker, vil jeg ønske, at der vilde fremkomme Klager derover, for det er ikke Lovens Hensigt, og det bør ikke være Lovens Hensigt. Der skal bygges forsvarligt, saaledes at Bygningerne rent laansmæssigt afgiver tilstrækkeligt Pant, men det har Amtskommissionen at tilse, og jeg nærer heller ingen Tvivl om, at det bliver tilset paa rette Maade.

Med disse Bemærkninger skal jeg endnu en Gang udtale min bedste Tak for den saglige og forstaaende Maade, hvorpaa Lovforslaget er modtaget, og jeg erklærer mig villig til videre Forhandling i det eventuelt kommende Udvalg.

Thorhauge: Jeg vil takke den højtærede Landbrugsminister for de Udtalelser, han fremsatte her, efter at Ordførerne har talt, og jeg skal kun fremsætte enkelte Bemærkninger. De to første Ordførere, det ærede medlem Hr. Olufson og det ærede Medlem Hr. Ulrich, gav deres Tilslutning til Forslaget. Til det ærede Medlem Hr. Ulrich, der sagde, at han for lang Tid siden havde fremsat Forslag i lignende Retning, vil jeg sige, at jeg ikke har lagt Mærke til, at han nogen Sinde har gjort det. Men jeg ved,